

Sprawozdanie z konferencji naukowej „Zaburzenia płynności mowy – teoria i praktyka. Edycja III” (Katowice, 31 sierpnia – 1 września 2018)

A Report from the Academic Conference
“Speech Disorders – Theory and Practice. Third Edition”
(Katowice, 31 August – 1 September 2018)

Międzynarodowa Konferencja Logopedyczna „Zaburzenia płynności mowy – teoria i praktyka. Edycja III” odbyła się w dniach 31 sierpnia – 1 września 2018 roku na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Jej organizatorzy to: Fundacja Wiedzy i Dialogu Społecznego „Agere Aude”, Instytut Języka Polskiego im. Ireny Bajero-wej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach oraz Wydział Teologiczny tegoż Uniwersytetu.

Tematyka konferencji obejmowała zagadnienia niezwykle ważne dla społeczności naukowej, zwłaszcza logopedycznej i językoznawczej, bo dotyczące szeroko pojmowanej komunikacji, zaburzeń płynności mowy, terapii jąkania się, gielkotu, praktyki logopedycznej, nauczycielskiej i rodzicielskiej związanej z jąkaniem się dzieci i młodzieży. Przedmiotem oglądu uczyniono i teorię, i praktykę logopedyczną.

W III już edycji Międzynarodowej Konferencji Logopedycznej wzięli udział specjaliści w dziedzinie logopedii, reprezentujący zarówno krajowe, jak i zagraniczne ośrodki naukowo-badawcze, oraz przedstawiciele środowisk osób zmagających się z zaburzeniami płynności mowy. Prelegentami byli logopedzi, terapeuci, badacze i nauczyciele akademicy z różnych ośrodków w Polsce, a także z Belgii, Holandii, Izraela, Malty, Niemiec, Czech, Włoch, Libanu, USA oraz Wielkiej Brytanii. Podczas obu dni konferencji uczestnicy mieli okazję wysłuchać ośmiu tłumaczonych simultanicznie wykładów mistrzowskich (wygłoszanych w czterech częściach), po których mogli udać się na wybrane obrady panelowe, miniseminaria, warsztaty, sesje posterowe i otwarty panel dyskusyjny. Sesje warsztatowe, prowadzone przez wybitnych specjalistów z Malty oraz Wielkiej Brytanii: Josepha Agiusa i Trudy Stewart, tłumaczono konsekwentnie na język polski.

Konferencję otworzyła Ewa Biłas-Pleszak, która po przywitaniu przybyłych uczestników – słuchaczy, prelegentów oraz zaproszonych gości – zapoznała wszystkich z tematyką III edycji wydarzenia. Następnie głos zabrali: Magdalena Pastuch, prodziekan Wydziału Filologicznego ds. promocji i współpracy z otoczeniem, oraz Marek Wójtowicz, prodziekan Wydziału Teologicznego ds. studentów.

* e-mail: m.grzonka@onet.pl

** e-mail: romaniukkasia25@gmail.com

Pierwszą część konferencji rozpoczął Tomasz Woźniak, przedstawiciel Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, wygłaszając wykład mistrzowski dotyczący stanu badań i praktyki logopedycznej na początku XXI wieku w zakresie zaburzeń płynności mowy. Jako drugi wystąpił Joseph Agius z Uniwersytetu Maltańskiego – jeden z twórców Europejskiej Klinicznej Specjalizacji Zaburzeń Płynności Mowy (ECSF) – odnosząc się do roli, jaką w terapii jąkania się odgrywa humor. Po dyskusji i krótkiej przerwie uczestnicy konferencji mieli okazję wziąć udział w sesjach panelowych, w których skład wchodziły referaty, miniseminaria oraz warsztaty. Podczas tej części spotkania odczyty wygłosili: Aleksandra Jastrzębowska-Jasińska (*„Coaching” kluczem do motywacji w terapii jąkania u osób dorosłych*), Maria Faściszewska (*Test Rozwoju Językowego (TRJ) w diagnostyce logopedycznej dzieci jąkających się w wieku przedszkolnym i wczesnym*), Łukasz Kowalczyk (*Praktyki rodzicielskie (zachowania, postawy, style wychowania i przywiązania) a jąkanie się dzieci. Wstępne wyniki badań*), Magdalena Ławecka i Natalia Moćko (*Wpływ stymulacji słuchowej w kontekście lewouszności na poprawę płynności mowy – studia przypadków*). Sesje panelowe obejmowały także miniseminaria prowadzone w języku polskim – przez Aleksandrę Boroń (*Możliwości i ograniczenia terapii jąkania u dzieci prowadzonej na odległość z wykorzystaniem Internetu*), Krzysztofa Szamburskiego i Agnieszkę Siwińską (*Metoda wystukiwania sylab jako skuteczny sposób upłynniania mówienia w jąkaniu*), oraz w języku angielskim (bez tłumaczenia) – przez Selmę Saad Merouwe (*„Szycie” terapii na miarę potrzeb osoby jąkającej się*) i Francescę Del Gado (*MIDA – Program terapii jąkania: wielowymiarowe, zintegrowane podejście do jąkania przy wykorzystaniu sztuki*). Ostatnim elementem wchodzącym w skład sesji panelowych były tłumaczone konsekwentnie na język polski warsztaty na temat wykorzystania humoru i kreatywności w terapii jąkania się prowadzone przez Josepha Agiusa.

Po krótkiej przerwie obiadowej rozpoczęła się kolejna część konferencji – sesja posterowa. Uczestnicy mieli możliwość porozmawiania z twórcami plakatów naukowych o zagadnieniach związanych z kwestiami logopedycznymi, które dotyczyły między innymi terapii gielkotu (*Terapia jąkania z cechami gielkotu oraz powiązanych zaburzeń u dziecka we wczesnym wieku szkolnym*, autorka: Aleksandra Boroń; *Studium przypadku młodej osoby z gielkotem i jąkaniem*, autorki: Danuta Kusz-Marondel, Katarzyna Ploch), bilingwizmu i/lub trójjęzyczności (*Stosowanie strategii unikania przez bilingwalne dorosłe osoby jąkające się z Libanu*, autorki: Nadia Brejon-Teitler, Tala Haouili, Selma Saad Merouwe; *Podejście Palin PCI w terapii jąkania u dziecka trójjęzycznego – studium przypadku*, autorki: Urszula Modrzyk, Edyta Saran-Pasoń), niepełności mowy u dzieci (*Wczesna interwencja w jąkaniu u dzieci – wyniki międzynarodowego sondażu diagnostycznego*, autorzy: Joseph Agius, Aleksandra Boroń, Katarzyna Węsierska; *Gry i techniki projekcyjne w terapii dzieci z zaburzeniami komunikacji (w tym z jąkaniem)*, autorki: Maria Faściszewska, Jagoda Tuchowska; *Terapia grupowa dla dzieci z jąkaniem i ich rodziców – opis procesu*, autorki: Justyna Solecka-Głodek, Joanna Szymczakowska; *Terapia interakcyjna rodzic–dziecko Palin PCI – studium przypadku*, autorka: Justyna Solecka-Głodek), narzędzi diagnostycznych (*Behaviour Assessment Battery – normalizacja testu do badania dorosłych osób jąkających się*, autorki: Marta Danielowska, Maria Faściszewska, Aleksandra Krawczyk, Jagoda Tuchowska, Martine Vanryckeghem, Katarzyna Węsierska), postaw otoczenia wobec jąkania się oraz ich przemian (*Zmiana postaw względem jąkania wśród polskich nauczycieli i studentów*, autorzy: Irena Polewczyk,

Kenneth O. St. Louis, Katarzyna Węsierska), a także samopoczucia i jakości życia osób jękających się (*Stawać się swoim własnym terapeutą – rola autoterapii w jękaniu*, autorki: Izabela Michta, Barbara Zuber; *Poczucie zdrowienia w diagnozie i terapii osób z zaburzeniami płynności mowy – na przykładzie STORI(J)*, autorka: Katarzyna Urbaniak-Głąb; *Jakość życia dziecka jękającego się – analiza przypadku w kontekście funkcjonowania psychospołecznego*, autorki: Julia Dziukiewicz, Agata Sakwerda).

Następnie uczestnicy mogli wysłuchać dwóch wykładów mistrzowskich. Pierwszy z nich, zatytułowany *Wsparcie osób jękających się w procesie zmiany*, wygłosiła Trudy Stewart. Badaczka przez blisko 40 lat pracowała z jękającymi się dziećmi i dorosłymi w Wielkiej Brytanii, w wykładzie zaś poruszyła kwestie takie, jak terapia jękania się oraz możliwości udzielenia wsparcia osobie nim dotkniętej podczas tego procesu. Ostatnim występującym w tej części konferencji był Mieczysław Chęciek, który zapoznał uczestników z dwoma podejściami w terapii jękających się (młodziużę i dorosłych), kładąc nacisk na wady i zalety płynące z wykorzystania każdej z metod terapii. Podczas dyskusji słuchacze, chcąc jak najwięcej dowiedzieć się od mistrzów, zadawali pytania dotyczące wsparcia i terapii osób jękających się.

Po mistrzowskich wystąpieniach odbyły się trzy sesje panelowe. W ich skład wchodziły cztery miniseminaria (w tym dwa anglojęzyczne), podczas których wystąpili: Jan Dezort (*Ocena i podsumowanie doświadczeń w pracy z Palin Parent Rating Scales w Czechach*), Marlena Puchowska (*Transkorowa afazja motoryczna a niepłynność mówienia*), Aleksandra Krawczyk (*Rozważania etyczne w badaniach i praktyce logopedycznej*) oraz Justyna Solecka-Głodek (*Umiejętności interpersonalne logopedy*).

Niezwykle interesującą częścią konferencji był otwarty panel dyskusyjny zatytułowany *Wehikuł czasu: co chcielibyśmy powiedzieć naszym nauczycielom i logopedom o jękaniu*. Jego uczestnikami byli: Grzegorz Chmielewski, Lucyna Jankowska-Szafarska, Izabela Michta, Katarzyna Ploch oraz Agata Sakwerda, określanymi mianem „podwójnych ekspertów” w tej kwestii, ponieważ każdy z nich jest zarówno osobą jękającą się, jak i zawodowym terapeutą, logopedą czy liderem grup samopomocowych dla osób jękających się. Moderatorką dyskusji była Katarzyna Węsierska. Podczas panelu słuchacze poznali doświadczenie tychże osób w zakresie trudności w szkole, w trakcie terapii, a także w życiu codziennym. Uczestnicy odpowiadali na pytania zadawane przez prowadzącą, a następnie na liczne pytania publiczności. Tym sposobem zgromadzone audytorium mogło dowiedzieć się, co eksperci zrobiliby, mając możliwość cofnięcia się w czasie, z posiadaną obecnie wiedzą. Czy chcieliby, aby terapie, w których uczestniczyli, były prowadzone inaczej, czego byłoby w nich mniej lub więcej, jakie były ich doświadczenia szkolne, zwłaszcza związane z udzielaniem odpowiedzi ustnych czy relacjami w grupie rówieśniczej, co ułatwiałoby lub utrudniało komunikację w tych relacjach. Sporo uwagi poświęcono także kontaktom z nauczycielami: uczestnicy zostali poproszeni o przytoczenie sytuacji, w których zachowania wychowawców okazywały się pomocne, oraz takich, w których – mimo ich dobrych intencji – wywoływały skutek odwrotny od zamierzonego. Najbardziej zaskoczyły odpowiedzi na pytanie zadane przez Tomasza Woźniaka. Przedstawiciel Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej zapytał o to, czy w życiu osoby jękającej się następuje moment, w którym podnosi ona głowę i staje się wojownikiem. Okazało się, że większość z uczestników panelu prawdziwą walkę o siebie podjęła dopiero w dorosłości.

Piątkowe obrady zakończyły się w kuluarach uroczystą kolacją, podczas której miało miejsce wręczenie Nagrody im. ks. Stanisława Wilczewskiego, przyznawanej osobom, instytucjom lub ruchom społecznym służącym idei promowania wiedzy o zaburzeniach płynności mowy, oraz przyznanie grantu im. prof. Gene'a Bruttana, przeznaczonego dla młodych osób działających na rzecz szerzenia wiedzy i wymiany doświadczeń w zakresie zaburzeń płynności mowy oraz dla logopedów zaangażowanych w badania nad tym zagadnieniem. Laureatką wspomnianej nagrody została Aldona Grzybowska, natomiast grant otrzymała Aleksandra Boroń.

Drugi dzień konferencji rozpoczęły kolejne wykłady mistrzowskie. Pierwszy z nich wygłosił Kurt Eggers, przedstawiając wyniki badań nad porównaniem funkcji wykonawczych, na przykład czasu reakcji na różne bodźce u dzieci z zaburzeniami płynności mowy oraz u dzieci bez zaburzeń. Następnie głos zabrał Benny Ravid i – dzięki odwołaniu się do własnych doświadczeń – przybliżył słuchaczom trudności, z którymi musi się mierzyć osoba jękająca się. Barwnie opisał stany emocjonalne, jakie stają się jego udziałem podczas bloków, oraz wpływ niepłynności mowy na samoocenę i ogólne postrzeganie siebie, porównując te problemy do części góry lodowej ukrytej pod powierzchnią wody.

Po mistrzowskich wystąpieniach i dyskusji rozpoczęły się cztery sesje panelowe, podczas których odbyły się cztery miniseminaria prowadzone przez Dorotę Kamińską (*Teoria ograniczeń i jej praktyczne zastosowania w terapii jękania*), Annę Szerszeńską (*Aspekt dwujęzyczności w pracy z jękającym się dzieckiem i jego rodziną*), Łukasza Kowalczyka (*Postawy i emocje wobec jękania. Modyfikacja modelu góry lodowej Sheehana*) oraz Lucynę Jan-kowską-Szafarską (*Wzmacnianie samoakceptacji i poczucia sprawstwa w terapii modyfikacji jękania*). Wygłoszonych zostało również sześć referatów, w tym: Mieczysława Chęćka i Edwina Bażańskiego (*Objawy niepłynności mówienia u osób dorosłych oraz propozycje terapeutyczne z użyciem dominującego podejścia „mówić bardziej płynnie” – studia przypadków*), Roberta Zielonki (*Jękanie – objawy, metody oraz skuteczność terapii*), Marii Mielnik (*Przebieg początkowego etapu rehabilitacji zaburzenia płynności mowy u leworęcznej pacjentki z afazją motoryczną powstałą na skutek lewopółkulowego udaru niedokrwiennego*), Urszuli Antończuk-Grab i Grzegorza Chmielewskiego (*Wsparcie społeczne dla rodzin dzieci z niepłynnością w mówieniu*), Karoliny Jankiewicz i Grzegorza Chmielewskiego (*Wiedza o jękanu wśród nauczycieli*) oraz Aleksandry Krawczyk (*Wyniki badań nad jękanem i typowymi zaburzeniami płynności mowy u osób bilingwalnych, posługujących się językiem polskim i angielskim*). Podczas czwartego panelu odbyły się warsztaty Trudy Stewart, dotyczące współpracy ze szkołą i nauczycielami dziecka jękającego się, w czasie których w ramach burzy mózgów opracowywane zostały strategie postępowania logopedy na poszczególnych etapach edukacji. Warsztaty tłumaczono konsekwentnie na język polski. Po zakończeniu sesji panelowych i po przerwie obiadowej uczestnicy po raz drugi mieli okazję przyjrzeć się stworzonym posterom oraz porozmawiać z ich autorami.

Następnie odbyła się ostatnia seria wykładów mistrzowskich. Pierwszy z nich wygłosiła Mannon Spruit, poruszając temat giefkotu – zaburzenia płynności mowy wciąż znacznie słabiej znanego i rozpoznawanego niż jękanie się. Jako ostatnia wystąpiła Katarzyna Węsierska, której wykład mistrzowski dotyczył udzielania wsparcia dorosłym osobom jękającym się i korespondował z plakatami opracowanymi przez międzynarodowy zespół

logopedów, dostępnymi w sześciu językach – polskim, angielskim, czeskim, słowackim, arabskim i francuskim.

Konferencja obejmowała wiele wydarzeń towarzyszących. W ramach kampanii społeczno-edukacyjnej Labirynty Komunikacji zorganizowano między innymi panel dyskusyjny pt. „Dialog bez barier”, podzielony na dwie części: etyczną oraz logopedyczną. Pierwszą z nich moderowała Agnieszka Skrzypczyk, a referaty wygłosili: ks. Antoni Bartoszek (*Komunikacja z osobami niepełnosprawnymi intelektualnie*, wystąpienie połączone z krótkim koncertem zespołu Ośrodka dla Niepełnosprawnych „Najświętsze Serce Jezusa” w Rudzie Śląskiej), ks. Grzegorz Polok (*Korzenie rodzinne a zdolność do dialogu z samym sobą i drugim człowiekiem*), Ewa Porada (*Komunikacja w rodzinie. Inicjatywy duszpasterstwa rodzin Archidiecezji Katowickiej*), Halina Koselska-Kubiak (*Pozawerbalne doświadczanie, przeżywanie i wyrażanie duchowości*). Po dyskusji i przerwie rozpoczęła się druga – logopedyczna – część spotkania, moderowana przez Iwonę Michalak-Widerę, podczas której wystąpili: Łucja Skrzypiec (*Dziecko bawi się i uczy się mowy*), Justyna Wojciechowska (*Porozumienie – priorytet współczesności*) oraz Benny Ravid (*Co ludzie powinni wiedzieć o osobach jękających się i o jękaniu*).

Ostatnimi z wydarzeń towarzyszących konferencji były warsztaty dla logopedów oraz osób jękających się. Odbywały się one równolegle 2 września 2018 roku. Pierwsze z nich, dotyczące behawioralno-poznawczych strategii interwencji terapeutycznej w jękaniu się, prowadził Kurt Eggers. Ekspert przybliżył uczestnikom metody interwencji w jękaniu się, uwzględniające korelacje pomiędzy czynnikami predysponującymi, wywołującymi i podtrzymującymi zaburzenia płynności mowy, tak by terapia była dostosowana do potrzeb klienta. Drugie z zajęć prowadzili Izabela Michta i Benny Ravid. Warsztaty skierowano do dorosłych osób jękających się, a ich celem było doświadczanie (i obserwacja u siebie) tego zaburzenia z odmiennych perspektyw. Uczestnicy mieli możliwość wzięcia udziału w różnorodnych aktywnościach – od ćwiczeń inspirowanych psychodramą czy *mindfulness* po rozmowy przy okrągłym stole.

Trzecia edycja Międzynarodowej Konferencji Logopedycznej „Zaburzenia płynności mowy – teoria i praktyka” zakończyła się sukcesem. Dowodem tego są nie tylko licznie przybyli goście z Polski i z zagranicy, ale również szerokie grono odbiorców, którzy uczestniczyli w obradach w trakcie dwóch dni konferencji. Duża liczba zainteresowanych potwierdza, że temat zaburzeń płynności mowy, diagnozy, badań oraz terapii jest istotną i wciąż aktualną częścią logopedii.

